

Azije v Evropo prineslo, kakor: Armenci — Arménak, Eranci — Iranci itd. To poznamovanje si je pridjala indoevropska (indogermanska) familija v različek kodrastih (varvara, — barbarus) mongolskoturanskih plemen (glej obširniše: „Haug: Ueber den ältesten Namen der sogenannten Indogermanen v allgemeine Monatschrift für Wissenschaft in Literatur 1854. stran 785 itd. Lassen Indische Alterthumskunde I. 6.“)

Vendar bi se jaz držal v imenih: Vand, Vend, Vind, Slovan, Sloven pomena: govoreč, „der deutlich Redende“, nasprot: Nemcu (mutus) in Vlahu (balbutiens, mlekha), kar tudi Diefenbach o imenu: deutsch trdi, rekši: deutsch, thiudisks, der vielleicht den Gegensatz zu dem slawischen in ganz Ost-europa gebräuchlichen Neme, Stummer, bildet, indem er den deutlich-Redenden oder gar den Redenden schlechthin bedeuten kann. Freilich sind vielleicht die Deutschen eigentlich die einheimischen Leute, Volksgenossen, gentiles, von thiuda, diota, gens, aber von dem Namen des Volkes gilt der der Sprache. Der Name der Sprache dürfte demnach erst auf den Redenden übergegangen sein. (Origenes europ. str. 191.)

Ime Vende, Vinde, Windischer tedaj ni sramotno; ono pomenja to, kar Sloven, Arja, thiudisk, deutsch, den deutlich Redenden ali pa: den Rühmlichen, Edlen, Ehrwürdigen. Govorečega in sicer glasno govorečega pomenja tudi poznamovanje: German, ktero so Nemci od Keltov dobili, pri katerih korenika izrazuje pomen: clamor, strepitus, slovenski: germeti, tonare, toraj: Germani, die mit Donnerstimme redenden. — (Prim. tudi Njemec iz neteti „non capere“, „nicht fassen“).

Ime Vindo se pogosto bere v napisih kamnov v nekdanjem Noriku in v Panonii izkopanih. Tako: Bonjata, Vindonis filia. Bonjata po obliki kakor staroslov. imena: Hvalata, Milata, Svojata, Kojata, Slavata, Trebata — pomenja: Sylvia, Sylvina, Sylvestra, slovaški in lužiški: bonj, grasreiche Waldhuthung, primeri slovenske: Bonjare, Bonjače itd. Druga slovenska imena zraven Vinda in Bonjate v tem napisu so: Strito, Banius, Bateja, zmislj si na domače: Stritare, Bane, Bate, Batiče itd.“

Volitvene zadeve.

Odgovor na vprašanje.

Na nektera vprašanja: ali sprejem poslanstvo za tiste okraje Notranjskega, kjer sem bil v prvič voljen, naj služi vsem za odgovor pismo, ki sem ga razposlal volilcem teh okrajev:

„Čestiti volilci! Že enkrat počasten od Vas za poslanca v deželni zbor, ponudim se Vam zdaj, ko je deželni zbor v drugič sklican in so nove volitve izpisane, vnovič za poslanca Vašega. Ne delam Vam dolgih obljub; saj me poznate. Narod imel bo nad menoj kod dozdej vsegar svojega branitelja in potrebe Vaše svojega zagovornika. Nova izvolitev razveselila bi me pa toliko bolj, ker bila bi mi tolažilna zaupnica, da se čestiti volilci moji popolnoma vjemajo z mojim dozdanjim delovanjem. Z Bogom!“

V Ljubljani 12. januarja 1867.

Dr. E. H. Costa.

Častitim gospodom volilcem glavnega mesta ljubljanskega.

S cesarskim patentom od 2. januarja t. l. so razpuščeni deželni zbori in nemudoma imajo pričeti se nove volitve za te zборе.

Predno se prično nove te volitve, ponujam se svo-

jim somestnjanom za poslanca kranjskega deželnega zbora v istem volitnem okraji, ki me je že pred 10. leti počastil s tem, da me je izvolil za svojega meščana.

Svojega preteklega življenja ne stavim pred oči, saj bi gospodom volilcem vtegnilo znano biti. Nočem sam sebe povzdigovati, vendar pa smem reči, da sem si med tem, ko me ni bilo v domovini, vedno prizadeval, vrednega se skazati omenjene časti; — da sem jasen pogled in gorko srcé ohranil za blagor in potrebe svoje domovine in da imam željo, male svoje moči po svojem znanji in po svoji vesti obračati svoji domovini na korist. Po katerem načinu, po katerem poti da želim koristiti svoji domovini, to hočem povedati z malo besedami; politično moje načelo je kratko, vendar določno in jasno.

Vsi smo — Avstrijani! Vsi hočemo zedinjeno, močno, čislano Avstrijo. Jednota med različnimi rodovi našega cesarstva — to je glavna pogoja, da se obdrži naša država; na to jednoto delati, je dolžnost vsacega poštenega ljudskega zastopnika.

Jednota v celoti pa ne nasprotuje različnosti v posamnih delih; marveč se utrjuje in krepča, ako se različni narodi države naše po avtonomni poti razvijajo po različnosti svojih rodov, po svojih šegah in navadah, po svojih potrebah in zgodovinskem razvitku. Avtonomne dežele se v federalizmu zvežejo v močno in krepko jednoto, ako jej je podlaga vzajemna pravica, popolna ravnopravnost v javnem življenju, v šoli in v uradni. Kakor Neme, Magjar ne bode nikdar pozabil, da je Neme, Magjar, prav tako Slovenec ne sme nikdar zabiti, da je Slovenec, da je dolžan zvesto in določno delati za národno omiko in izobraževanje svojih bratov. V državi ne sme noben narod imeti nobenih predpravil; enake dolžnosti — enake pravice. Kakor drugi narodi avstrijski, tako imamo tudi mi Slovenci ne le pravico, ampak tudi dolžnost, zahtevati popolno enakopravnost. Pravica, ktero zahtevamo pa tudi drugim pripoznavamo, je temelj politični in državljanski svobodi, po kateri hrepenimo.

Razun velicih državnih vprašanj je še mnogo drugih važnih, ki se morajo domovini na srečo rešiti. Jaz menim, da poznam želje in potrebe svoje domovine, ne zdi se mi pa treba, o vsaki posebej govoriti; omenjam le nekterih: treba je pravičnejše razdeliti in znižati davke, pogoditi se zastran pridržanega deželnega premoženja, na višo stopnjo spraviti obrtnost, občila in kreditne razmere, ki potrebujejo silne pomoči.

Kar premore zadostno poznanje duševnih in materialnih razmer, kar premore poštena trdna volja, kar premore določnost in stanovitnost, to si bodem s pomočjo Božjo in v družbi s svojimi političnimi in osebnimi prijatelji prizadeval kranjski deželi na korist pričeti ali dovršiti, ako me volilci glavnega ljubljanskega mesta počasté s svojim zaupanjem ter me za svojega zastopnika izvolijo v kranjski deželni zbor.

Na Dunaji 7. januarja 1867.

Dr. V. F. Klun,

profesor na Dunaji in ljubljanski meščan.

Slovensko slovstvo.

* *Slovenci, kaj čemo?* — Tako se imenuje izvrstna knjiga, ki je ravnokar zagledala beli dan. Spisal jo je dr. Vošnjak Jožef v Slovenski Bistrici in jo posvečil svojim slovenskim rojakom na spodnjem Štajarji. Obsega pa ta knjiga sledeče točke: I. Kaj čemo? 1. Narodno ravnopravnost. A. Ravnopravnost slovenskega jezika v šolah. B. Ravnopravnost slovenskega

jezika v uradnih. 2. Naše politične želje. A. Samouprava v občini. B. Samouprava v deželi in deželni skupini. C. Še nektre želje. — II. Štajarski deželni zbor. A. Sestava deželnega zbora štajarskega. B. Delovanje. 1. Politično ali državopravno vprašanje. 2. Ravnopravnost Slovencev in deželni zbor. 3. Šole in deželni zbor. 4. Kmetijstvo in deželni zbor. 5. Okrajna zastopstva. — III. Kaj zdaj? — Živo priporočamo to delo vsem Slovincem, katerim je mar za napredek. V Ljubljani se dobiva pri bukvarjih: Hohnu, Lercher-ji, Giontini-u in Wagner-ji po zelo nizki ceni 25 nov. kr.

* Jezičnik ali pomenki o slovenskem pisanju. Spisal J. Marn. IV. leto. — „Jezičnik“ ki se oglašuje že več let v „Uč. Tovaršu“, pa potem še samostojin prihaja na dan, je pravi jezični dohtar o slovenskem jeziku; suhoparna slovniška pravila razklada pro in contra v humoristični besedi. Zato si je nekak „renomé“ pridobil, da učenci in učenci slov. jezika radi beró te razprave in segajo po „Jezičniku“ kadar pride na svitlo. Na čelo letošnjemu zvezku je gospod profesor postavil jezikoslovno črtico, ki jo je o „Windischer“ in „Slovenec“ spisal visokoučeni naš Davorin Trstenjak, ki je o teh besedah že marsikaj v „Novicah“ pisal, pa zdaj zložil to, kar so mu novejšje preiskave na roko dale, in v to mu je dal povod pošten Nemeč, rekši, da rad prebira „Uč. Tov.“ in najraje pa še jezikoslovne razprave o slovenskem pisanju: „Am liebsten lese ich, wie die vier Windischen über die Sprache disputieren; was aber der Name „Windischer“ bedeutet, ist doch noch nicht erwiesen.“ Mislimo, da je po Trstenjakovih razjasnilih „erwiesen“.

Marsikaj.

(Prerokovanje.) Tudi Angleži (Englendarji) imajo svojega preroka, Ladkiela po imenu, ki o letošnjem letu prerokuje tako-le: Leto 1867. bode veliko leto. Januarja meseca nepokoj na Norveškem (dozdaj nismo še nič slišali o njem), februarja meseca vihar v Liverpoolu; maja meseca sreča in slava kralja pruskega, ako bode takrat še živ; kralj laški bo malo prejetnega doživel; zadrege in nevarnosti za princesinjo Aliso in Luizo; nadloge v Palestini; julija meseca bodo viharji in potresi. — Tako prerokovanje se vé da je le prazno besedovanje; včasih pa tudi slepa kurica zrno najde.

(Trihine.) Dokler je vojska vihrala na Nemškem, vse tiho je bilo o trihinah, to je tistih črvičih, ki se, kakor so „Novice“ lani večkrat pisale, zaredé po životu prešičjem in po povžitem, ne dosti posušenem in prekuhanem mesu ali klobasah pridejo v človeka ter mu naklonijo bolezen na smrt. Nedavno pa je zopet v Greifswaldu na severnem Nemškem 75 ljudi napadla bolezen, ki se boje težko ubranili smrti. Dobil so jo po neskuhanih klobasah dveh svinj, med kterima je ena bila zdrava, druga pa je imela trihine. Mesar je zmešal vse meso skupaj in tako ostrupil vse klobase.

(Farne bukve v domačem jeziku.) Na Marskem so nekteri narodni župniki do olomuškega konzistorija stavili vprašanje: ali se v cerkvene bukve (krstne, ženitvenske, mrtvaške) sme zapisovati v domačem (českem) jeziku? Konzistorij olomuškega vélikega škofa je odgovoril, da nikakoršna postava, niti cerkvena niti cesarska, tega ne prepoveduje; še celó naravno je, da se farne bukve pišejo v domačem jeziku. — Ako za te knjige ni predpisan latinski (cerkveni) jezik, je res čudno, da v slovanskih deželah se še cerkev ni môgla ubraniti ptuje nemščine! Al tako sistematično je bilo ponemčevanje v čisto nepotrebnih in nenaravnih

rečéh. Mašnik opravlja na priliko sv. krst v latinškem in domačem jeziku, — da ga je opravil, mora pa nemški svet vedeti! — Čudna logika!

Dalibor.

(Poslovenjeno.)

Tam na koncu zlate Prage,
Lep kraljevi grad stoji,
Ki poštene, nepoštene
V temnih sobicah drži.

Vse je tiho, vse je mirno,
Vse prostosti si želi,
Vse le čaka odrešenja,
Vboga, kar vratar velí.

Tam pri vrhu bel'ga grada,
Slišat glas veseli je,
Slišat brenkanje je lire,
Ki razlega dalje se.

Vitez je igravec lire,
Ki zové se Dalibor,
Tam k železju je priklenjen,
Rekel bi, na veke, skor.

Vsled kraljeve želje bil je
V to temoto zdaj zaprt,
Kralj hudó'ga je sovražil,
Želel mu le bridko smrt.

Marsikdo pri sebi mislil,
Da se slabo mu godí,
Vendar slajših časov za-nj pa,
Kakor zdaj, še bilo ní.

Kadar solnce zjutraj vstaja,
Slišati glas lire je,
Ki tak' milo po goricah
In livadah se glasé.

In zvečer, ko svetlo solnce
Jemlje od gradú slovó,
Čuje brenkanje se lire,
Strune milo spet pojó!

Tam ljudi je vedno polno,
Ki zvestó poslušajo; —
Njega spet med-se dobiti,
Kralja vedno skušajo.

Ali kralj še bolj srdí se,
Ko ugleda ljudstvo tam:
„To ne bodé se zgodilo,
Dokler sem za kralja Vam!“

Kralj pomigne zdaj vratarju,
Zapové mu se srdé:
„Daliboru bolj prikovaj
Život celi, še nogé!“

„Brez ovire liro vzemi,
Trešči stokrat jo ob zid;
Predno v roko mu podaš jo,
Daj jo v kose razdrobit!“

Urno zvest vratar uboga,
Ino liro razdrobí,
Vitezu potem zdrobljeno
V mrzlo roko podelí.

Vstraši zdaj se ljudstvo grozno,
V mestu razkropilo se,
Al zjutraj spet privrelo,
Ko nebó danilo se.

Glej, — tak milo ino sladko
Zadoní iz grada zdej,
Da vsakteró srce gane,
Kakor nikdar še poprej.

To je tudi kralj zaslišal,
Ino močno se čudil,
Se jezíl, klel je vratarja,
Da nezvest mu zdaj je bil.

Sam zdaj stopil k Daliboru,
In strmé pred njim je stal;
Ali vitez je tam ležal,
Kakor da bi sladko spal.

Slišal liro je igrati,
Kakor nikdar svoje dní,
Tacih tužnih milih glasov
Pred nikoli slišal ní.

Kadar spal je, kadar čuval,
Slišal to je vsaki čas,
Kjer hodeval, kjer prebival,
Čul je vedno mili glas.

Ino vedno ga je spremljal,
Da ostrmel revež je;
Z Daliborom je od sveta
Žalostnega ločil se.

France V.

Dopisi.

Dunaj 12. jan. 1867. — Te dni so slovenski dijaki na dunajskem vseučilišču ob svojem navadnem mnogobrojnem shodu enoglasno sklenili, zaupnico poslati iskrenima zastopnikoma štajarskih Slovencev dr. Razlagu in Hermanu, da pokažejo svetu, da za njima stoji ne samo prosto ljudstvo, marveč tudi druga močna stranka, vsa slovenska mladež na dunajskem vseučilišču. Zaupnica vsacemu se tako-le glasi: „Prečastiti gospod! Duh današnjega časa je zbudil narode. Jeli so otresati verige zastarele krivice in vnela se jim je gotovo pravična želja napredovati na poti svobode, omike, dušnega in materijalnega blagostanja. Naš slovenski narod ni zaostal za družimi narodi enake vrste, da-si ravno majhen po številu in po nesrečnih dogodkih svoje zgodovine na mnogo delov razkosan. Prizadeval si je izbirati najboljše možé iz svoje srede, da bi glas povzdignili za-nj na deželnih zborih, da bi mu bili zvesti zagovorniki in vodniki do zaželenega namena; al ni mu vselej po sreči izšlo. Med temi moževi, ki so zaslužili zaupanje naroda slovenskega, ponosno in z veseljem